

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Vår referens/dnr: 2026-110

Er referens/dnr: KN2026/01172

2026-10-09

Remissvar av promemorian "Ersättning vid upplåtelse av mark i samband med elnätsutbyggnad"

Sammanfattande ståndpunkt

Svenskt Näringsliv välkomnar regeringens initiativ att adressera de långa ledtiderna för utbyggnaden av det svenska elnätet. En effektiv och förutsägbar tillståndsprcess är en fundamental förutsättning för den historiska elektrifiering som näringslivet i Sverige nu genomför. Näringslivets konkurrenskraft och förmåga att leda klimatomställningen är direkt beroende av en robust och tillförlitlig elförsörjning.

Svenskt Näringsliv tillstyrker i huvudsak promemorians förslag, men vill understryka att stödet är villkorat. Den föreslagna kostnadsökningen för elnätskollektivet är endast acceptabel om den bevisligen leder till förkortade ledtider och en effektivare elnätsutbyggnad. Förslaget innebär också ett avsteg från gällande praxis avseende expropriation. Detta får inte ses som ett prejudikat som leder till att praxis ändras även inom andra expropriationsområden. Vi förutsätter att regeringen noga kommer att följa upp och utvärdera reformens effekter.

Kommentarer till de specifika förslagen

Höjd schablonersättning till 50%

Våra medlemsföretag, både som elanvändare och elproducenter, vittnar om att utdragna och konfliktfyllda markåtkomstprocesser är ett av de största hindren för en effektiv utbyggnad. Förseningar i elnätsanslutningar kan i sin tur försena industriella investeringar för hundratals miljarder kronor.

Svenskt Näringsliv ser därmed den strategiska logiken bakom förslaget att höja schablonpåslaget från 25 till 50 procent. Snabbare utbyggnad av elnäten är avgörande för att Sverige ska klara klimatmålen och därmed finns ett starkt samhällsintresse i att skapa förutsättningar för en högre utbyggnadstakt. Det är dock svårt att med säkerhet fastslå att

förslaget om höjda ersättningsnivåer kommer att ha en varaktig positiv effekt och därför understryker Svenskt Näringsliv att modellen, om den genomförs, måste utvärderas och kunna omprövas.

Den beräknade kostnadsökningen på cirka 30 kr per anslutningspunkt och år är inte avskräckande i sig, förutsatt att den medför en reell tidsvinst. Sett i relation till de samhällsekonomiska kostnaderna som uppstår när industriprojekt försenas på grund av bristande nätkapacitet, framstår kostnaden som en motiverad investering.

Vårt stöd för förslaget är dock villkorat. Det är inte självklart att en höjd ersättning ensamt kommer att lösa de komplexa konflikter som kan uppstå. Svenskt Näringsliv anser därför att regeringen måste inrätta ett system för att systematiskt mäta och utvärdera reformens effekter på ledtiderna. Om de önskade effekterna uteblir, ska modellen omprövas.

Förslaget kan förhoppningsvis leda till att fler markåtkomstfrågor löses genom frivilliga överenskommelser, vilket är det snabbaste och mest effektiva förfarandet. Det är positivt att ersättningsnivån vid tvångsvis ianspråktagande närmar sig den vid frivilliga uppgörelser.

Nytt förvaltningsansvar för värderingsnormer

Svenskt Näringsliv ställer sig positivt till förslaget att ge Lantmäteriet i uppdrag att förvalta och löpande uppdatera skogs- och åkernormerna.

Dagens föråldrade normer undergräver förtroendet för värderingsprocessen och skapar onödig osäkerhet för både markägare och nätföretag. En transparent förvaltningsnormering är avgörande för att skapa legitimitet i processen och minska grunden för konflikter.

Att lägga ansvaret på Lantmäteriet, i samverkan med Skogsstyrelsen och Jordbruksverket, är logiskt och säkerställer att nödvändig expertis tas tillvara.

Avvisade alternativa modeller

Svenskt Näringsliv instämmer i promemorians bedömning att alternativa ersättningsmodeller, såsom periodiserad ersättning eller vinstdelning, är olämpliga i detta sammanhang.

Expropriationsrättens principer om engångsersättning är väl beprövade. Att införa arrendeliknande modeller skulle skapa administrativ börda och rättslig osäkerhet. Att avvika från de enhetliga principer som gäller för olika typer av samhällsviktig infrastruktur vore olyckligt och skulle riskera att skapa nya konfliktytor. Förslaget om ett enhetligt påslag är enkelt, transparent och förutsägbart.

Avslutande rekommendationer

Tillsätt ett tydligt uppdrag till relevant myndighet (exempelvis Energimarknadsinspektionen eller Lantmäteriet) att mäta ledtiderna för markåtkomstprocesser före och efter reformen för att verifiera dess effekt.

Markåtkomsten är endast en del av en lång kedja av tillståndprocesser. Svenskt Näringsliv uppmanar regeringen att fortsätta arbetet med att effektivisera och förkorta ledtiderna i hela kedjan, inklusive miljöprövningar och nätkoncessionsprocessen.

Michelle Tun von Gyllenpalm
Expert Energypolicy